

ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра психології управління

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДЗВО «УМО»

Протокол № 2 від 29.01.2020 р.

Голова Вченої ради ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

Кириченко М.О.

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО НАУКОВОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІНЮВАННЯ ПСИХІКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(шифр за ОПП – ППІ)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Спеціалізація / Освітньо-наукова програма: Психологія особистіс-
ного, соціального та організаційного розвитку

Київ - 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 053 «Психологія», освітньо-наукової програми «Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

П. В. Лушин, д. психол. наук, професор

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
психології управління ЦППО УМО
«05» вересня 2016 року, протокол № 7

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
«07» вересня 2016 року, протокол № 9

Програму скориговано, затверджено та пролонговано
рішеннями Вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»:
на 2017 р. (протокол № 13 від 21.12.2016 р.);
на 2018 р. (протокол № 9 від 20.12.2017 р.);
на 2019 р. (протокол № 9 від 19.12.2018 р.) ;
рішенням Вченої ради ДЗВО «Університет менеджменту освіти»:
на 2020 р. (протоколами № 2 від 29.01.2020р. та №4 від 18.03.2020 р.),

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія Спеціалізація: Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку	Рік підготовки
		I
		Семестр
		I, II
		Лекції
		10
Загальна кількість годин – 90	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Практичні заняття
		20
		Самостійна робота
		60
		Вид контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: розвиток здатності проводити психологічні дослідження на відповідному рівні на основі системного наукового світогляду (ЗК1), виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, соціальних груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (СК1), толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного /цифрового суспільства (СК5).

Заплановані результати навчання:

1. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, соціальних груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (РН6), зокрема:

- демонструвати здатність ідентифікувати значущі проблеми сьогодення, що потребують спеціального психологічного дослідження;
- уміти аналізувати теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження психіки та її змінювання;
- виявляти здатність здійснювати критичний аналіз, оцінку, синтез і узагальнення концептуальних психологічних ідей і теорій;
- уміти обирати підхід, адекватний проблемі дослідження, за потреби синтезувати авторський підхід на основі аналізу й узагальнення провідних теоретико-методологічних підходів до наукового дослідження психіки;
- систематизувати психологічні чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій;

2. Знати та переосмислювати існуючі та \ або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження (РН2), зокрема:

- знати сучасні системи психології та їх роль у дослідженні психіки, специфіку психологічного дослідження як особливого виду наукової діяльності,

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

- виокремлювати зміст і основні характеристики провідних теоретико-методологічних підходів до наукового дослідження психіки;
- знати методологію та методи наукового дослідження психіки і застосувати їх у психологічному дослідженні;
- уміти створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження;
- уміти критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Наукові теоретичні засади змінювання психіки

Тема 1. Психологічні та соціальні умови змінювання психіки

Особистість як відкрита динамічна система
Проведення психологічних досліджень з особистісного розвитку на основі системного наукового світогляду
Вживання як комунікація або перехід до нових контекстів розвитку
Виявлення, постановка та вирішення проблем вживання як фактору змінювання психіки
Перехідна форма в психології
Патологія та норма: співвідношення
Травма і екопсихологічна криза як перехідна форма
Невизначеність та толерантність до невизначеності в сучасному постмодерністському світі
Література: [2; 5; 6; 7; 9; 10; 11; 12; 15; 16; 17; 18; 20; 22; 28; 39; 41; 43; 45; 49; 55].

Тема 2. Основні особливості процесу змінювання психіки

Перехідний період, метафора К.Уілбера.
Переосмислення наявного та створення нового цілісного знання з питань змінювання психіки в межах науково-дослідної діяльності та / або професійної практики
Нелінійність і безповоротність психічного розвитку
Виявлення значущих проблем (соціальних, наукових, культурних, етичних та інших), чинників та тенденцій саморозвитку
Систематизація психологічних чинників та тенденцій змінювання психіки особистості.
Література [1; 2; 5; 6; 7; 10; 11; 12; 14; 15; 20; 22; 26; 28; 50]

Тема 3. Психологія саморозвитку і самоорганізації особистості

Саморозвиток особистості в умовах високого ступеня невизначеності
Системний характер саморозвитку і створення проблемно-орієнтованих груп (екосистем)
Феноменологія саморозвитку особистості в перехідний період
Саморозвиток як рух перехідних форм
Емоційний інтелект в процесі переходу
Література [2; 4; 5–7; 10–12; 14; 15; 16; 22; 24; 25; 45; 46; 47; 48; 50; 53–55; 56]

Змістовий модуль 2. Теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження змінювання психіки

Тема 4. Теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз наукових досліджень змінювання психіки

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

Особливості психологічної допомоги особистості в перехідний період
Дефіцитарна и профіцитарна моделі
Сучасні системи психології та їх роль у дослідженні специфіки змінювання психіки
Зміст і основні характеристики провідних теоретико-методологічних підходів до інтерпретації результатів наукового дослідження змінювання психіки
Аналіз екології особистісних та соціальних змін на основі системного наукового світогляду

Література [1; 2; 4; 5; 6; 7; 9; 10; 11; 12; 15; 16; 20; 21; 22; 31; 45; 51; 56]

Тема 5. Екофасилітація і принцип екологічності

Методологія та методи наукового дослідження екофасилітативного процесу
Особливості створення теоретичної моделі особистості екофасилітатора
Відносність управлінської позиції в процесі переходу
Відкритість та динамічність позиції екофасилітатора
Розробка екофасилітативних інструментів дослідження психологічних явищ

Література [1; 3; 2; 4–16; 17–22; 25–29; 37–45; 48–52; 55; 56]

Тема 6. Екосистема в процесі змінювання психіки

Консенсус (рапорт і «робочий союз») як прояв колективного суб'єкту в рамках екосистеми

Зміст і основні характеристики провідних теоретико-методологічних підходів до дослідження екосистеми

Критерії формування нової ідентичності: інсайт, катарсис, інтеграція в досвід, відчуття нової перспективи, системні зміни в процесі переходу

Особливості наукової методології виявлення проблем формування нової ідентичності

Наукове тлумачення рівноваги та розвитку екосистеми з позицій екофасилітативного підходу

Література [2; 4; 5–7; 9–15; 20; 22; 24–30; 37–43; 45–52]

Змістовий модуль 3. Оцінювання результатів науково-дослідної роботи з питань змінювання психіки та її перспектив в умовах VUCA-світу

Тема 7. Психологічний супровід посттравматичного розвитку

Критичний аналіз, оцінка, синтез і узагальнення концептуальних психологічних ідей і теорій щодо недифіцитарного супроводу особистості

Наукове дослідження невизначеності та типи ставлення до неї

Системне оцінювання досліджень з посттравматичного розвитку та росту

Синтез авторського підходу на основі аналізу й узагальнення провідних теоретико-методологічних підходів до наукового дослідження психосоціального імунітету

Принципи оцінювання протоколів консультативних сесій

Література [1 - 3; 10–16; 21–23; 31–38; 42; 45; 48; 50; 51; 56]

Тема 8. Практика екофасилітації в умовах сучасного світу

Екофасилітація в умовах глобальних змін. Політика, юриспруденція, медицина, освіта

Екофасилітація і трансформація освіти. Багатомірна концепція розвитку освіти в Україні

Наукова робота на шляху власної науково-дослідної траєкторії як перехід до нової ідентичності

Науковий дослідник в ситуації професійного вигорання

Наукові психологічні дослідження з проблеми змінювання психіки в глобальній перспективі

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		л	пр	срс
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Змістовий модуль 1. Наукові теоретичні засади змінювання психіки				
Тема 1. Психологічні та соціальні умови змінювання психіки	10	2	2	6
Тема 2. Основні особливості процесу змінювання психіки	10	2	2	6
Тема 3. Психологія саморозвитку і самоорганізації особистості	10		2	8
Усього годин за змістовим модулем 1	30	4	6	20
Змістовий модуль 2. Теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження змінювання психіки				
Тема 4. Теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз наукових досліджень змінювання психіки	12	2	2	8
Тема 5. Екофасилітація і принцип екологічності	14	2	4	8
Тема 6. Екосистема в процесі змінювання психіки	14		4	10
Усього годин за змістовим модулем 2	40	4	10	26
Змістовий модуль 3. Оцінювання результатів науково-дослідної роботи з питань змінювання психіки та її перспектив в умовах VUCA-світу				
Тема 7. Психологічний супровід посттравматичного розвитку	10	2	2	6
Тема 8. Практика екофасилітації в умовах сучасного світу	10		2	8
Усього годин за змістовим модулем 3	20	2	4	14
РАЗОМ:	90	10	20	60

5. Теми та зміст практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Зміст практичних занять	Години
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Змістовий модуль 1. Наукові теоретичні засади змінювання психіки			
	Тема 1. Психологічні та соціальні умови змінювання психіки	Аналіз травми і психологічної кризи як перехідної форми	2
	Тема 2. Основні особливості процесу змінювання психіки	Виявлення значущих проблем (соціальних, наукових, культурних, етичних та інших), чинників та тенденцій саморозвитку	2
	Тема 3. Психологія саморозвитку і самоорганізації особистості	Оцінювання емоційного інтелекту в процесі переходу	2
Усього годин за змістовим модулем 1			6

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

Змістовий модуль 2. Теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження змінювання психіки			
	Тема 4. Теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз наукових досліджень змінювання психіки	Порівняння дефіцитарної і профіцитарної моделей	2
	Тема 5. Екофасилітація і принцип екологічності	Обговорення відкритості та динамічності позиції екофасилітатора Розробка екофасилітативних інструментів дослідження психологічних явищ	4
	Тема 6. Екосистема в процесі змінювання психіки	Аналіз особливостей наукової методології виявлення проблем формування нової ідентичності Характеристика і обговорення рівноваги та розвитку екосистеми з позицій екофасилітативного підходу	4
Усього годин за змістовим модулем 2			10
Змістовий модуль 3. Оцінювання результатів науково-дослідної роботи з питань змінювання психіки та її перспектив в умовах VUCA-світу			
	Тема 7. Психологічний супровід посттравматичного розвитку	Синтез авторського підходу на основі аналізу й узагальнення провідних теоретико-методологічних підходів до наукового дослідження психосоціального імунітету	2
	Тема 8. Практика екофасилітації в умовах сучасного світу	Осмислення наукової роботи на шляху власної науково-дослідної траєкторії як перехід до нової ідентичності	2
Усього годин за змістовим модулем 3			4
Разом:			20

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів PhD:

1. Підготовка до аудиторних занять – 10 год.
2. Підготовка до контрольних заходів – 10 год.
3. Опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 20 год., з них на виконання індивідуальних дослідницьких завдань – 20 год.

Усього 60 год.

Індивідуально-дослідницькі завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток практичних умінь застосовувати теоретико-методологічні засади змінювання психіки для самостійного дослідження актуальних проблем психології особистісного та соціального розвитку відповідно до мети і завдань дисертаційної роботи.

Окремі звіти про самостійну роботу не надаються. Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час усного опитування, модульного (тестові завдання) і підсумкового (залік) контролю знань, використання отриманих знань та навиків в процесі підготовки наукової статті та тексту дисертаційного дослідження.

**Завдання для самостійної роботи здобувачів PhD
з опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях,
та індивідуально-дослідницькі завдання**

Теми для самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Год.
-----------------------------	--------------------------	------

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

Змістовий модуль 1. Наукові теоретичні засади змінювання психіки		
Тема 1. Психологічні та соціальні умови змінювання психіки	Проаналізувати поняття «перехідна форма» в психології Співвіднести категорії «патологія» та «норма» <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Охарактеризувати вплив невизначеності та толерантності до невизначеності в сучасному постмодерністському світі для написання дисертаційного дослідження	6
Тема 2. Основні особливості процесу змінювання психіки	Охарактеризувати основні критерії формування нової ідентичності: інсайт, катарсис, інтеграція в досвід, відчуття нової перспективи, системні зміни в процесі переходу Визначити особливості наукової методології виявлення проблем формування нової ідентичності <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Описати особливості екосистем власного дисертаційного дослідження	6
Тема 3. Психологія саморозвитку і самоорганізації особистості	Охарактеризувати процес створення проблемно-орієнтованих груп (екосистем) Визначити особливості феноменології саморозвитку особистості в перехідний період Скласти модель саморозвитку як руху перехідних форм <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Визначити особливості процесів саморозвитку предмету дисертаційного дослідження	8
Усього годин за змістовим модулем 1		20
Змістовий модуль 2. Теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження змінювання психіки		
Тема 4. Теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз наукових досліджень змінювання психіки	Скласти таблицю щодо ролі сучасних систем психології у дослідженні специфіки змінювання психіки <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Шляхи використання провідних теоретико-методологічних підходів до інтерпретації результатів наукового дослідження змінювання психіки у власному дисертаційному дослідженні	8
Тема 5. Екофасилітація і принцип екологічності	Розкрити відносність управлінської позиції в процесі переходу <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Визначити і обґрунтувати власне бачення значимості відкритості та динамічності позиції екофасилітатора для успіху консультативного процесу	8
Тема 6. Екосистема в процесі змінювання	Визначити зміст консенсусу (рапорт і «робочий	10

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

психіки	союз»)), основні характеристики провідних теоретико-методологічних підходів до дослідження екосистеми Скласти таблицю характеристики критеріїв формування нової ідентичності: інсайт, катарсис, інтеграція в досвід, відчуття нової перспективи, системні зміни в процесі переходу <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Описати формування власної нової ідентичності в процесі виконання дисертаційного дослідження	
Усього годин за змістовим модулем 2		26
Змістовий модуль 3. Оцінювання результатів науково-дослідної роботи з питань змінювання психіки та її перспектив в умовах VUCA-світу		
Тема 7. Психологічний супровід посттравматичного розвитку	Сформулювати основні принципи оцінювання протоколів консультативних сесій <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Провести екофасилітативну консультативну сесію і скласти її протокол	6
Тема 8. Практика екофасилітації в умовах сучасного світу	Визначити основні чинники професійного вигорання наукового дослідника <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Представити власні міркування щодо наукових психологічних досліджень з проблеми змінювання психіки в глобальній перспективі	8
Усього годин за змістовим модулем 3		14
Разом:		60

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки» використовуються проблемні та інтерактивні методи навчання.

Під час лекційного курсу застосовуються:

- мультимедійна презентація;
- дискусійне обговорення проблемних питань;

На практичних заняттях застосовуються:

- проведення екофасилітативних консультаційних сесій;
- ситуаційні завдання («кейс-стаді»);
- спільне навчання (робота у парах і малих групах).

9. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів PhD з навчальної дисципліни проводиться у формі усного опитування на письмового тестування з кожного модуля. З кожного модуля здобувачам PhD пропонується 10-15 тестів закритої форми множинного вибору з 1-2 правильними відповідями з п'яти можливих. На практичних заняттях оцінюється активна участь в обговоренні проблемних ситуацій та виконанні завдань.

Підсумковий контроль знань – залік.

10. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Теоре-

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

тико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення щодо змінювання психіки під час розв'язання індивідуально-дослідницьких завдань;
- вміння ефективно використовувати категорії з наукового дослідження змінювання психіки в дисертаційній роботі.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі (табл. 10.1).

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

- 0% – завдання не виконано;
- 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Позитивні оцінки виставляються лише тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Таблиця 10.1

Шкали оцінювання (100-бальна та національна)

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. Рекомендована література

11.1. Базова література:

1. Вступ до психологічної допомоги (екофасилітативний підхід): навчальна програма для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»: навч. програма / П. В. Лушин, Я. В. Сухенко // ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» ННІМП. – К., 2017. – 66 с. – 2,8 друк. арк. (1,4 друк. арк.).
2. Живая книга. Личные алгоритмы экофасилитации [Текст]. Т. 1 / [Антонова Е. В., Болычева Е. В., Бричник В. А. и др.] ; под ред. П. В. Лушина, Я. В. Сухенко. – Киев, 2012. – 204 с.

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

3. Лушин П. В. 100 запитань для оцінювання та проектування індивідуальних траєкторій психолога-консультанта в його навчальній та професійній діяльності: екофасилітативні картки / П. В. Лушин, Я. В. Сухенко: карткове видання //ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» ННІМП. – Київ ; 2017. – 108 с. – 0,7 друк. арк. (0,35 друк. арк.).
4. Лушин П. В. Введение в ЭкоПсихоИммунологию : материалы к учебному курсу / Лушин П. В. – Киев, 2018. – 96 с. – (Серия «Живая книга» ; Т. 5). – 5 друк. арк.
5. Лушин П. В. Гибридная жизнь: как выживать, когда все рушится? : [текст] / П. В. Лушин. – Киев, 2014. – 20 с. – 1,0 друк. арк.
6. Лушин П. В. Гибридная жизнь: как выживать, когда все рушится? : [текст] / П. В. Лушин. – 2-е изд., дораб. и дополн. – Киев, 2015. – 28 с. – 1,2 друк. арк.
7. Лушин П. В. Гибридная помощь в переходном периоде: когда психолог не эксперт : [текст] / П. В. Лушин. – Киев, 2016. – 32 с. – 1,33 друк. арк.
8. Лушин П. В. Два измерения принципа «не навреди» и кодекс экологичности / П. В. Лушин // Практична психологія в системі вищої школи : монографія / за ред. Т. В. Бушуєвої, С. О. Ставицької // Авт. кол. кафедри практичної психології та психотерапії. – К. : КНПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 38-53.
9. Лушин П. В. Деформація і деформалізація освітнього простору в умовах відкритої післядипломної освіти: екофасилітативний підхід // Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергєєвої. – Київ: Вид-во Ін-ту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – С. 192–197. – 1 друк. арк.
10. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика / П. В. Лушин. – Одесса : Аспект, 2005. – 334 с.
11. Лушин П. В. О психологии человека в переходной период (Как выживать, когда все рушится?). – Кировоград: КОД, 1999. – 208 с.
12. Лушин П. В. О психологии человека в переходный период (Как выживать, когда все рушится) / Лушин П. В. – Киев : «Науковий світ», 2007. – 207 с.
13. Лушин П. В. Об экологичности психологического воздействия: экофасилитативный подход / П. Лушин // Практическая психология и социальная работа. – №6. – 2010. – С. 7-9.
14. Лушин П. В. Психологія педагогічної зміни (екофасилітація) : Науково-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Кіровоград : ІмексЛТД, 2002. – 76 с.
15. Лушин П. В. Хаос и неопределенность: от страдания – к росту и развитию [Текст] : Монография / П. В. Лушин. – Киев, 2017. – 144 с. (Серия «Живая книга» ; Т. 4).
16. Лушин П. В. Экологичная помощь личности в переходный период: экофасилитация [Текст]: Монография / П. В. Лушин. – Киев, 2013. – 296 с. – (Серия «Живая книга»; Т. 2).
17. Лушин П. В. Экопсихологические голограммы и «лушинизмы» / П. Лушин. – Киев : Мелосвіт, 2011. – 48 с.
18. Лушин П. В. Экопсихологические голограммы и лушинизмы: [текст] / П. В. Лушин. – 2-е изд., дораб.и дополн. – Киев, 2016. – 56 с. – 2,33 друк. арк.
19. Лушин П.В. Принцип «не зашкодь» в психологічній допомозі й кодекс екологічності / П. В. Лушин // Екологічна психологія : хрестоматія / за ред. Ю.М. Швалба. – К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. – С. 167–173.
20. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой. – М. : Прогресс, 1986. – 432 с.
21. Шайгородський Ю. Ж. Екологічна психологія // Екологічна енциклопедія: У 3 т. / Редкол. А. Толстоухов (голов. ред.) та ін. – К. : ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2006. – Т. 1. – С. 319-320.
22. Экофасилитация: самоучитель для взрослых [Текст] / [Гусев А. И., Догадов Я. А., Зернова Н. В., Олифира С. А., Шевченко С. В., Хилько С. А. и др.] : под ред. П. В. Лушина, Я. В. Сухенко. – Киев, 2013. – 220 с. – (Серия «Живая книга» ; Т. 3).
23. Csikszentmihalyi, Mihaly (2012). FLOW: The Psychology of Optimal Experience, by. Harper & Row, 303 p.

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

24. Lushyn, P. and Kennedy, D. The psychodynamics of community of inquiry and educational reform: A cross-cultural perspective // *Thinking*. – 2000. – Vol. 15. – P. 9-16.
25. Lushyn, P. Some Reflection on the Ecology of Pedagogical Space// *Thinking*. – 2003. – Vol.16 (3). – P. 4-11.
26. Lushyn, P. The paradoxical nature of ecofacilitation in the community of inquiry // *Thinking*. – 2002. – № 16 (1). – P. 8-17.
27. Lushyn, P. The Problem of Pedagogical Transfer of Critical Thinking Curriculum within Global and Ecopsychological Perspectives // *Children Philoso-phize Worldwide : Theoretical and Practical Concepts*. – Eds. Eva Marshal / Takara Dobashi / Barabar Weber. – Berlin : Peter Lang. – 2009. – P. 179-184.
28. Lushyn, P., & Borrelli, S. [2003] Rediscovery of EMDR: In search of a rationale. // *The EMDR Practitioner*. – Retrieved from : <http://www.emdr-practitioner.net>. 12/27/2008.
29. Lushyn, P., Kennedy, D. Ambiguous control // *Analytic teaching*. – 2003. – Vol. 23. – №2. – P. 103-110.
30. Lushyn, P. A few psychological projections into the Philosophy for Children // *Analytical Teaching*. – 2001. – P. 39-44.
31. Mack, O., Khare, A., Kramer, A., Burgartz, T. (Eds.) (2015). *Managing in a VUCA World*. Springer.
32. Michael Irwin, Kavita Vedhara (2005). *Human Psychoneuroimmunology*. – Oxford University Press.
33. Miller S. D. & Hubble M. A. (2011). The road to mastery. The psychotherapy networker, 15(2), pp. 22-31, 60.
34. Miller S. D., Hubble M. A., Chow D. L., Seidel J. A. (2013). The Outcome of Psychotherapy: Yesterday, Today, and Tomorrow. *Psychotherapy* 50(1), pp. 88-97.
35. Rogers, C.R. (1980). *A way of being*. Boston: Mifflin Houghton Company, 395 p.
36. Shapiro, F., & Forrest, M. S. (1997). *EMDR: The breakthrough therapy for overcoming anxiety, stress, and trauma*. New York, NY, US: Basic Books.

11.2. Додаткова література:

37. Лушин П. В. Экологичность влияния: проблема и пути ее решения в экпсихологической перспективе / П. В. Лушин // *Вісник Київського національного Університету імені Тараса Шевченка. – Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка»*. – Т. II (15) . – № 3. – 2009. – С. 199-205.
38. Лушин П. В. Об экологичности психологического воздействия: экофасилитативная логика / П. В. Лушин // *Практична психологія та соціальна робота*. – 2010. – № 6. – С. 7-9.
39. Лушин П. В. Толерирование неопределенности как способ экологичного управления / П. В. Лушин // *Практична психологія та соціальна робота*. – 2010. – № 12. – С. 20-23.
40. Лушин П. В. До проблеми проектування підручника для дорослих / П. В. Лушин // *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія № 12. Психологічні науки : зб. наукових праць*. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – № 43 (67). – С. 32-37.
41. Лушин П. В. Невизначеність і типи ставлення до неї: ситуація психологічної допомоги / П. В. Лушин // *Теоретичні та методологічні проблеми психологічного консультування та психотерапії*. – Том 1. – № 5. – 2016. – С. 33-40.
42. Лушин П. В. Посттравматический рост и условия экологичного сопровождения травматических переживаний // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. – Вип. 4(49). – С. 11–24. – (Серія 12: Психологічні науки)*.
43. Lushyn. Rediscovery of EMDR: integration into an ecopsychological perspective // *Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. / НАПН України, Ун-т менедж. освіти ; редкол. :О. Л. Ануфрієва [та ін.] / голов. ред. В. В. Олійник*. – К. : АТОПОЛ ГРУП, 2016. – Вип. 1 (30).– 132

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

с. – С. 80–84. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»)

44. Лушин П. В. Екофасилітативні картки: «мануал» до супроводу індивідуальних освітніх траєкторій психолога-консультанта / Лушин П. В., Сухенко Я. В. // Проблеми сучасної психології. – 2018. – №1(13). – С. 84-90. – 0,7 друк. арк.
45. Лушин П. В. Екофасилітація, позитивна і традиційна психологія: співвідношення / П. В. Лушин // Простір арт-терапії: ресурси зцілення: матеріали XI міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Київ, 3–4 квітня 2014 р.) / За наук. ред. А.П. Чуприкова, Л.А. Найдьонової, О.А. Бреусенка-Кузнєцова, О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. – К. : Золоті ворота, 2014. – С.59–61. – 0,2 друк. арк.
46. Лушин П. В. Проектирование ученика по образованию взрослых: «Фасилитативная андрагогика» / Лушин П. В. // Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: матеріали II-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 24-25 квітня 2014 р.) / [ред. колегія: Є.М. Потапчук (голов. ред.), О.В. Кулешова, Л.О. Подкоритова, В.К. Гаврилькевич, Л.Г. Параскевич] / М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. практ. психол. та педаг. – Хмельницький: ХНУ, 2014. – С. 164–165. – 0,3 друк. арк.
47. Лушин П. В. Самоорганизация самообразования взрослых: о перспективах интеграции спонтанных изменений / П.В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – М. – 2014. – № 2 (2). – С. 10–14. – 0,5 друк. арк.
48. Лушин П. В. Социальный психоиммунитет, самоорганизация, психическое здоровье и содержание VUCA-помощи в «гибридной жизни» / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – №2.12. – 2015. – С. 2–17. – 0,5 друк. арк.
49. Лушин П. В. Неопределенность, которую не толерируют / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – 2016. – Том 3. – № 5. – 2016. – С. 2-6.
50. Лушин П. В. Экофасилитация в психотерапевтическом и образовательном контекстах: «Буферная зона развития», коллективно генерируемый инсайд и неопределенность / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – 2016. – Том 3. – № 12. – С. 28–33.
51. Лушин П. В. Экология травмы и условия ее недефицитарного сопровождения / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – 2016. – Т. 3. – № 4. – С. 2–10.
52. Лушин П. В. Ecology of Pedagogical Space in the Framework of Educational Reform / П. В. Лушин // Післядипломна освіта в Україні. – 2018. – № 1. – С. 15–20.
53. Лушин П. В. «Новая украинская школа» – четвертая волна гуманизации в образовании: взгляд психолога-фасилитатора / П. В. Лушин // Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 25 травня 2018 р.) – К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018. – С. 60–62. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/konferenciji>. – 0,3 друк. арк.
54. Лушин П. В. Холістична парадигма в підготовці професіонала в сфері освіти / П. В. Лушин // Збірник тез Всеукраїнської інтернет-конференції «Психолого-педагогічні засади розвитку професіоналізму освітян в умовах реалізації концепції нової української школи», м. Рівне, 29 березня 2018 р. – 0,1 друк. арк. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=d3C_yR_fMNo&feature=share.
55. Лушин П. В. VUCA-світ як простір, школа і «індустрія невизначеності»: зі сфери психологічної футурології // Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти: Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 24 травня 2019 р.). – К. : ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2019. – С. 67–72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/konferenciji>
56. Лушин П. «Культура дефіцита» как переходная форма к новому витку развития личности клиента // Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень – 2019: Тези III міжнародної науково-практичної конференції (21 листопада 2019 року, м. Київ) / Відп. ред.

Теоретико-методологічні підходи до наукового дослідження змінювання психіки

О.В. Дробот; Національний авіаційний університет, Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій – м. Київ, 2019. – С. 164–168.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НАН України <http://lib.iitta.gov.ua>
3. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО: <http://umo.edu.ua/postgraduate-postdoctoral>
4. Веб-сторінка кафедри психології управління: <http://umo.edu.ua/institutes/cippo/struktura/kafedra-psikhologhiji>
5. Офіційні сайти періодичної літератури:

<i>Назва журналу</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Актуальні проблеми психології	http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv
Вісник післядипломної освіти серія «соціальні та поведінкові науки»	http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki
Актуальні питання сучасної психології	http://library.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii_1_2015.pdf
Experimental Psychology	https://us.hogrefe.com/products/journals/experimental-psychology#c4338
International Journal of Science and Research (IJSR)	https://www.ijsr.net/index.php
American Psychologist	https://www.apa.org/pubs/journals/amp/
Экспериментальная психология	https://psyjournals.ru/exp/

6. Офіційні сайти державних та міжнародних установ:

<i>Назва</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАН України	http://psychology-naes-ua.institute/
Інститут соціальної і політичної психології НАН України	http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/polit_psychology/
Центр перспективних соціальних досліджень	www.cpsr.org.ua

7. Соціальні мережі для співпраці вчених усіх наукових дисциплін:

- Academia.edu: <https://www.academia.edu/>
- ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>
- Соціальні мережі науковців (Scientific Social Community): <https://www.science-community.org/uk>
- Українські науковці в світі (Ukrainian Scientists Worldwide): <https://www.science-community.org/uk>